

บทคัดย่อ

ชื่องานวิจัย : บทบาทของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวต่อการกระจายรายได้และการจ้างงาน
ของจังหวัดเชียงราย

ชื่อคณะผู้วิจัย : ปวีณา ถึตระกูล และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุชาติ ถึตระกูล

สาขาวิชา : เศรษฐศาสตร์

ปีการศึกษา : 2553

การศึกษาเรื่องบทบาทของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวต่อการกระจายรายได้และการจ้างงานของจังหวัดเชียงราย มีวัตถุประสงค์ 4 ข้อหลักได้แก่ วัตถุประสงค์แรก ศึกษาการกระจายรายได้ที่เกิดขึ้นจากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงราย วัตถุประสงค์ที่สอง ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการกระจายรายได้ที่เกิดจากการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงราย วัตถุประสงค์ที่สามศึกษาการจ้างงานที่เกิดขึ้นจากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงราย และ วัตถุประสงค์สุดท้ายคือ ศึกษาหาแนวทางส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดการกระจายรายได้และมีการจ้างงานเพิ่มสูงขึ้น โดยใช้กลุ่มตัวอย่างคือ คริวเรือนในจังหวัดเชียงราย และนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงราย และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงราย วิธีที่ใช้ในการวิจัยสำหรับการวิเคราะห์อิทธิพลของท่องเที่ยวที่มีต่อการกระจายรายได้ของการศึกษานี้ใช้ดัชนีที่วัดความไม่เท่าเทียมกันด้านรายได้ คือ Gini coefficient และ การจำแนกองค์ประกอบแหล่งที่มาของความไม่เท่าเทียมกันทางรายได้ (Decomposition of income inequality) โดยใช้ 3 วิธี ได้แก่ (1) จำแนกตามแหล่งที่มาของรายได้ (Source of income) (2) จำแนกตามลักษณะกลุ่มย่อยของประชากร (Population subgroup) และ (3) การจำแนกองค์ประกอบความไม่เท่าเทียมกันด้วยสมการถดถอย (Regression-based inequality decomposition)

ผลการศึกษาได้ข้อค้นพบดังนี้

1) การกระจายรายได้ที่เกิดขึ้นจากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงราย เมื่อพิจารณาการกระจายรายได้ทั้งในส่วนรายจ่ายจากนักท่องเที่ยวที่กระจายสู่ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และรายได้จากครัวเรือนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว รายละเอียดดังนี้

- การพิจารณาด้านรายจ่ายพบว่า ธุรกิจประเภทด้านการเดินทาง ธุรกิจการนำเที่ยว ธุรกิจเกี่ยวกับการซื้อขายสินค้า ธุรกิจเกี่ยวข้องของที่ระลึก และธุรกิจประเภทร้านอาหาร เป็น

ธุรกิจที่รายจ่ายของนักท่องเที่ยวได้กระจายเข้าไปมากที่สุด ห้าอันดับแรก

- การพิจารณาการด้านรายได้ของครัวเรือน พบว่า จากค่าดัชนีความไม่เท่าเทียมกันของครัวเรือนครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีศักยภาพในการท่องเที่ยวสูงมีความไม่เท่าเทียมกันทางรายได้มากที่สุดและครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีศักยภาพในการท่องเที่ยวต่ำมีความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ที่น้อยที่สุด และเมื่อองค์ประกอบของความไม่เท่าเทียมกันด้านรายได้ตามแหล่งที่มาของรายได้ รายได้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะมีผลทำให้ค่า Gini ของรายได้รวมเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.0451 ขณะที่เมื่อรายได้ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะมีผลทำให้ค่า Gini ของรายได้รวมลดลงร้อยละ 0.0517

2) ปัจจัยที่มีผลต่อการกระจายรายได้ที่เกิดจากการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงราย จากการวิเคราะห์องค์ประกอบของความไม่เท่าเทียมกันด้านรายได้ตามลักษณะของประชากร พบว่า ระดับการศึกษาเฉลี่ย และการประกอบอาชีพด้านการท่องเที่ยว มีอิทธิพลต่อความไม่เท่าเทียมกันด้านรายได้โดยรวมมากกว่าปัจจัยแหล่งที่อยู่อาศัย ทั้งการอาศัยอยู่ในเขตเมืองและเขตพื้นที่ที่มีศักยภาพ โดยที่ระดับการศึกษาเฉลี่ยมีความสำคัญมากที่สุด และเมื่อพิจารณาปัจจัยด้วยสมการถดถอย (Regression-based inequality decomposition) พบว่า ลักษณะโครงสร้างทางประชากรของครัวเรือน (ระดับการศึกษาเฉลี่ยของครัวเรือน อัตราการมีงานทำของสมาชิกครัวเรือน และอัตราการพึ่งพิงของสมาชิกครัวเรือน) และการประกอบอาชีพด้านการท่องเที่ยวของครัวเรือน (ครัวเรือนประกอบอาชีพด้านการเกษตรกรรม และสัดส่วนของสมาชิกครัวเรือนที่ประกอบอาชีพด้านการท่องเที่ยว) มีอิทธิพลต่อความไม่เท่าเทียมกันทางรายได้ โดยคิดเป็นร้อยละ 16.66 และ 5.30 ตามลำดับ

3) ผลกระทบต่อการจ้างงานที่เกิดขึ้นจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงราย พบว่า แรงงานในธุรกิจขายสินค้าและของที่ระลึก ธุรกิจประเภทอาหารและเครื่องดื่ม โรงแรมและที่พัก และธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการขนส่ง เป็นธุรกิจที่มีการจ้างงานมากที่สุดสี่อันดับแรก

4) แนวทางส่งเสริมศึกษาหาแนวทางส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดการกระจายรายได้ และมีการจ้างงานเพิ่มสูงขึ้นในชุมชนควรเปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมกับกิจกรรมการท่องเที่ยวต่างๆ โดยรัฐควรที่จะสร้างองค์ความรู้ให้กับคนในชุมชน เพื่อให้สามารถบริหารจัดการชุมชนได้อย่างเป็นธรรม รูปแบบการท่องเที่ยวที่จะทำให้เกิดการกระจายรายได้และการจ้างงานในชุมชน อาทิ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เป็นต้น

ABSTRACT

Research Title: A Role of Tourism Affecting Income Distribution and Employment of Chiang Rai Province

Researchers: Miss Paweena Leetrakun and Asst. Prof. Dr. Suchart Leetrakun

Field of Study: Economics

Academic Year: 2010

The main purposes of the study entitled “A Role of Tourism toward Income Distribution and Employment of Chiang Rai Province” were to (1) study the income distribution gaining from tourism in Chiang Rai (2) to examine factors affecting income distribution gaining from tourism in Chiang Rai (3) to investigate the employment due to the tourism in Chiang Rai province and (4) to explore the guidelines for tourism promotion producing income distribution and employment increasingly. The samples were households and stakeholders in Chiang Rai province. The study analysis was conducted through Gini coefficient and Decomposition of income inequality categorized by 3 methods; (1) Source of income (2) Population subgroup and (3) Regression-based inequality decomposition.

The findings were as follows:

1) The study of the income distribution gaining from tourism in Chiang Rai considering from the tourist expenses and household’s income related with the tourism, it was found that

- The 5 prime businesses; traveling business, tour operator business, buying and selling of products or services business, souvenirs business and restaurants were distributed in the tourists’ expenses the most.

- Regarding to the households’ incomes, it was found that the households living in high potential of tourism area had the income inequality in a high level where as the households living in the low potential of tourism area had the income inequality in a low level. According to the decomposition of income inequality by the source of income, it showed that the tourism sector’s income was increased by 1% and this resulted in the Gini Coefficient of total

income by 0.0451% where as non-tourism sector's income was increasingly changed into 1% and this resulted in the Gini Coefficient of total income was reduced by 0.0517%.

2) The study of the factors affecting income distribution gaining from tourism in Chiang Rai based on the Decomposition of income inequality showed that the education level and profession related with tourism factors influenced the income inequality more than the residence factor from both living in the city and high potential of tourism area. Importantly, the education level had the highest influence level. With regard to Regression-based inequality decomposition, it was found that the household structure (household average education, household employment, and household dependency ratio) and household profession in tourism (agricultural profession and proportion of household profession in tourism) influenced the income inequality at 16.66 % and 5.30%, in respectively.

3) The study of the employment due to the tourism in Chiang Rai province showed that the highest employment were souvenirs business, food and beverage business, accommodation business and transportation business.

4) The study of guidelines for tourism promotion producing income distribution and employment increasingly suggested that the community should encourage the people to participate in tourism activities. In addition, the government should create holistic knowledge for the community so they could manage their community impartially. The suggested tourism models were cultural tourism, eco-tourism and health tourism.